

Sirküler Tarihi : 27.10.2008
Sirküler No : 2008/102

İŞVERENLERCE ÖDENEN SAĞLIK SİGORTA PRİMİ VE BİREYSEL EMEKLİLİK KATKI PAYLARININ SİGORTA PRİMİNE TABİ TUTULMASI

2008/99 sayılı Sirkülerimizde belirtildiği üzere, 5510 sayılı Kanun'un 80'inci maddesinin 1'inci fıkrasının (b) bendine göre, 1.10.2008 tarihinden itibaren, işverenler tarafından ödenen ve aylık toplamı asgari ücretin % 30'unu geçmeyen özel sağlık sigortası primleri ve bireysel emeklilik katkı payları prime esas kazanca dâhil edilmeyecek, böylece söz konusu ödemelerin limitin altında kalan kısımları sigorta primine tabi tutulmayacaktır. Limitin üstünde kalan şahıs sigorta primi ve bireysel emeklilik katkı payı ödemeleri ise "*net ödeme*" kabul edilmek suretiyle prime tabi tutulacaktır.

Halen geçerli asgari ücret brüt 638,70 YTL olduğuna göre, yıl sonuna kadar prim muafiyet sınırı brüt $(638,70 \times \% 30 =)$ 191,61 YTL olarak uygulanacaktır.

Bilindiği gibi gerek ücretliler gerekse işverenler tarafından ödenen şahıs sigorta primlerinin Gelir Vergisi Kanunu'nun 63'üncü maddesi uyarınca, belli sınırlar dâhilinde ücret gelir vergisi matrahından indirilmesi de mümkündür. Söz konusu maddeye göre, şahıs sigortaları için ödenen primler brüt ücretin % 5'i ile sınırlı olarak vergi matrahından indirilebilmektedir. Bireysel emeklilik katkı payı tutarlarının ise ücretin % 10'u ile sınırlı olarak indirilmesi mümkündür. Bireysel emeklilik sistemi ile diğer şahıs sigortaları için ödenen primlerin birlikte olması halinde ise indirim konusu yapılabilecek prim tutarı ücretin % 10'u ile sınırlıdır. Bu takdirde şahıs sigorta primleri için % 5 oranındaki sınır ayrıca aranacaktır. Başka bir ifade ile toplam % 10'luk indirim limitinin en fazla % 5'i şahıs sigorta primleri için kullanılabilir.

Katkı payı ve primlerin vergi matrahından indirimi sırasında uygulanan bir başka sınır da asgari ücretin yıllık tutarıdır. Bir takvim yılı içinde ödenen katkı payı ve şahıs sigorta primleri nedeniyle yapılabilecek indirim tutarı asgari ücretin yıllık tutarını aşamaz. Bu sınırlama yıllık bazda dikkate alınacak olup, yıl içinde asgari ücret tutarında meydana gelebilecek değişiklikler, indirim yapılacak tutarların hesabında dikkate alınır.

Ücretlinin eşine ve küçük çocuklarına ait hayat, ölüm, kaza, hastalık, sakatlık, işsizlik, analık, doğum ve tahsil gibi şahıs sigorta poliçeleri için ücretli tarafından ödenen primler ile bireysel emeklilik sistemine ödenen katkı payları da yukarıda belirtilen sınırlamalar çerçevesinde indirim konusu yapılır.

Diğer taraftan Gelir Vergisi Kanunu'nun 40/9'uncu maddesine göre, işverenler tarafından ücretliler adına bireysel emeklilik sistemine ödenen katkı payları, ücretler ile ilişkilendirilmeksizin ticari kazancın tespitinde indirim konusu yapılabilmektedir. Bu kapsamda indirim konusu yapılabilecek tutar da, ücretin % 10'unu ve yıllık bazda asgari ücretin yıllık tutarını aşamaz. Gerek işverenler gerekse ücretliler tarafından ödenen ve vergi matrahının tespitinde dikkate alınan katkı paylarının toplamı, ücretin % 10'unu ve asgari ücretin yıllık tutarını aşamayacaktır.

5510 sayılı Kanun'un 80 nci maddesinde işverence ödenen özel sağlık sigortası primlerinin asgari ücretin %30'u aşmayan kısmının sosyal sigorta primi matrahına dahil edilmeyeceği hükme bağlandığından diğer şahıs sigortası primlerinin (hayat, kaza vs.) tamamının sosyal sigorta primi matrahına dahil edileceği anlaşılmaktadır.

Bütün bu kurallar, 1.10.2008 tarihinden itibaren sağlık sigorta primleri ve katkı payları üzerinden sigorta primi hesabını karmaşıktırmaktadır. Aşağıda örnekler kullanılarak yapılan açıklamaların uygulamalara yararlı olmasını diliyoruz.

Örnek 1

Aylık Brüt Ücret	1.000,00
Sağlık Sigortası Primleri Ödemesi (İşveren,Net)	400,00
Önceki Dönemlerde İndirim Yapılmış Toplam Tutar	100,00
Asgari Ücretin Yıllık Tutarı	7.482,60
Brüt Ücretin % 5'i (Şahıs sigorta primi indirim sınırı)	50,00

Bu ücretli için işverence ödenen sağlık sigortası primi dolayısıyla ücret matrahının tespitinde indirim konusu yapılabilecek tutar, brüt ücretinin % 5'i olan 50 YTL ile sınırlıdır. Bu nedenle aşan kısım olan $(400 - 50 =) 350$ YTL'nin brütleştirilerek gelir vergisine tabi tutulması gerekir. Geçerli vergi oranının % 35 olduğunu varsayarsak, brüt tutar yani sağlık sigortası primlerine ilişkin gelir vergisi matrahı $(350 / 1 - 0,35 =) 538,46$ YTL olarak bulunur.

Primlerin sigorta prim matrahını bulmak için ise önce bu tutara gelir vergisi için indirim konusu yapılan 50 YTL eklenir. Çünkü prime tabi tutulmayacak kısım daha sonra hesaplanıp indirilecektir. Bulunan $(538,46 + 50 =) 588,46$ YTL'den prime tabi tutulmayacak 191, 61 YTL'nin sigorta primi işçi payı (28,74) düşülerek $(588,46 - 28,74 =) 559,72$ YTL'ye ulaşılır. Bu rakam geçerli sigorta primi işçi payı oranı kullanılarak brütleştirildiğinde, net 400 YTL'lik sağlık sigortası prim ödemesinin brüt tutarı $(559,72 / 1 - 0,15 =) 658,49$ YTL olarak bulunur.

Bulunan rakamın sağlamasını şöyle yapabiliriz:

Brüt tutar	658,49
Asgari Ücretin % 30'u (Sigorta primine tabi tutulmayacak sağlık sigortası primi ve katkı payı limiti)	191,61
Sigorta Matrahı $(658,49 - 191,61)$	466,88
Sigorta Primi $(466,88 \times \% 15)$	70,03
Gelir Vergisi Matrahı $(658,49 - (50 + 70,03))$	538,46
Gelir Vergisi $(538,46 \times \% 35)$	188,46
Net Tutar $(658,49 - (70,03 + 188,46))$	400

Örnek 2

Aylık Brüt Ücret	2.000,00
Sağlık Sigortası Primleri Ödemesi (İşveren, Net)	125,00
BES Katkı Payı (İşveren, Net)	100,00
Önceki Dönemlerde İndirim Yapılmış Toplam Tutar	800,00
Asgari Ücretin Yıllık Tutarı	7.482,60
Brüt Ücretin % 5'i	100,00
Brüt Ücretin % 10'u	200,00

Bu ücretli için işveren tarafından ödenen katkı payları toplamı brüt ücretin % 10'unun altında kaldığından, ücreti ile ilişkilendirilmeksizin GVK'nun 40/9'uncu maddesi uyarınca gider yazılabilir. Ancak bu tutar sigorta primine tabi olduğundan yukarıdaki hesaba ve bordro çalışmalarına dahil edilmiştir. Sağlık sigortası primlerinin ise ücretin % 5'i ile sınırlı olarak, yani 100 YTL'si vergi matrahından indirilebilir. Kalan tutar $(125 - 100 =) 25$ YTL gelir vergisine tabi tutulacaktır. Geçerli vergi oranının % 20 olduğu varsayımıyla bunun brütü $(25 / 0,80 =) 31,25$ YTL olarak hesaplanır. Bu tutara gelir vergisine tabi tutulmayan prim ve katkı payları eklenip, prime tabi tutulmayan bu tutarlara isabet eden sigorta primi işçi payı çıkarıldığında $(31,25 + 100 + 100) - 28,74 = 202,51$ YTL'ye ulaşılır. Sigorta primi işçi payı oranı % 15 ile bu tutar brütleştirildiğinde brüt tutar $(202,51 / 0,85 =) 238,24$ olarak hesaplanır. Bu hesaplamaların da sağlaması yukarıdaki gibi yapılabilir.

Örnek 3

Aylık Brüt Ücret	4.500,00
Sağlık Sigortası Primleri Ödemesi (İşveren, Net)	125,00
BES Katkı Payı (İşveren, Net)	225,00
Önceki Dönemlerde İndirim Yapılmış Toplam Tutar	800,00
Asgari Ücretin Yıllık Tutarı	7.482,60
Brüt Ücretin % 5'i	225,00
Brüt Ücretin % 10'u	450,00

İşveren tarafından ödenen katkı payları brüt ücretin % 10'unu aşmadığından, GVK'nun 40/9'uncu maddesi uyarınca, personelin ücreti ile ilişkilendirilmeksizin doğrudan gider yazılır. Yani gelir vergisi hesabında dikkate alınmayıp, sadece sigorta prim hesabında dikkate alınır. Sağlık sigortası primleri ise brüt ücretin % 5'ini aşmadığından tamamen indirim konusu yapılır. Buna göre örnekteki işçi için ödenen prim ve katkı payları için hiç gelir vergisi hesaplanmaz. Yani vergi bakımından net ve brüt tutar aynıdır. Sigorta primini hesaplamak için önce ödenen toplam prim ve katkı payı toplamından prime tabi tutulmayan kısma isabet eden prim düşülerek (225 + 125 -28,74 =) 321,26 YTL'ye ulaşılır. Bu tutar % 15'lik prim oranı ile brütleştirildiğinde brüt tutar (321,16/ 0,85 =) 377,95 YTL olarak hesaplanır. Bu brüt tutarın sigorta primi şöyledir:

Sağlık Sigortası Primleri Ve Katkı Payları Toplamı (brüt)	377,95
Asgari Ücretin % 30'u (Sigorta primine tabi tutulmayacak şahıs sigorta primi ve katkı payı limiti)	191,61
Sigorta Matrahı (377,95 – 191,61)	186,34
Sigorta Primi (186,34 x % 15)	27,95
Net Tutar (377,95 – 27,95)	350

Saygılarımızla.